16/08/2025

16 Αυγούστου 1821: Η Μάχη των Βασιλικών

/ Ιστορία - Εθνικά Θέματα

Η Μάχη των Βασιλικών υπήρξε αποφασιστικής σημασίας μάχη για την εξέλιξη της Ελληνικής Επανάστασης κατά τη διάρκεια του πρώτου χρόνου του Αγώνα.

Η νίκη των Στερεοελλαδιτών οπλαρχηγών κατά των Τούρκων στα **Βασιλικά της Λοκρίδας** στις 26 Αυγούστου 1821, εμπόδισε το πολυάριθμο ασκέρι του Μπεϊράν Πασά να εισβάλει στην Πελοπόννησο κι επέτρεψε στους Πελοποννήσιους επαναστάτες να συνεχίσουν απρόσκοπτα την πολιορκία της Τριπολιτσάς.

Μετά τις αποτυχίες του **Ομέρ Βρυώνη** στην **Ανατολική Στερεά Ελλάδα**, ο Σουλτάνος οργάνωσε νέα εκστρατεία, με σκοπό την καταστολή της επανάστασης, όχι μόνο στην περιοχή, αλλά και στην Πελοπόννησο. Η αρχηγία ανατέθηκε στον Μπεϊράν Πασά, ο οποίος προερχόταν από τη Μακεδονία, όπου είχε καταπνίξει τις τοπικές επαναστατικές εστίες.

Με το στράτευμά του, αποτελούμενο από 8.000 άνδρες, ιππικό και πυροβολικό, στρατοπέδευσε στο Ζητούνι (Λαμία) για τις τελικές προετοιμασίες της εκστρατείας. Υπό τις διαταγές του είχε τους στρατηγούς – πασάδες **Χατζή Μπεκίρ, Μεμίς** και **Σαχίν Αλί.**

Στα μέσα Αυγούστου ο γηραιός οπλαρχηγός **Γιάννης Ξύκης,** γνωστότερος με το προσωνύμιο Δυοβουνιώτης, πληροφορήθηκε τις κινήσεις των Τούρκων κι έσπευσε να το ανακοινώσει τάχιστα στους άλλους οπλαρχηγούς της περιοχής. Το πολεμικό συμβούλιο έγινε στο Εργίνι (Ρεγγίνι) της Μενδενίτσας, ένα χωριό που βρίσκεται στους πρόποδες του όρους Καλλίδρομο. Στη σύναξη συμμετείχαν μεταξύ άλλων ο

Γιάννης Δυοβουνιώτης, ο Γιάννης Γκούρας, ο Κομνάς Τράκας, ο Αντώνης Κοντοσόπουλος, ο Κώστας Καλύβας, ο Κώστας Μπίτης, ο Νάκος Πανουργιάς, ο Βασίλης Μπούσγος και ο Παπαντρέας. Από το πολεμικό συμβούλιο απουσίαζε ο Οδυσσέας Ανδρούτσος, ο οποίος βρισκόταν Αττική.

Μη γνωρίζοντας την πορεία που θα ακολουθούσε το τουρκικό ασκέρι, ο **Γκούρας** με τους Πανουργιά και Παπαντρέα πρότειναν να πιάσουν την ορεινή διάβαση της Φοντάνας, ένα στενό και κακοτράχαλο πέρασμα. Αντίθετα, ο Δυοβουνιώτης έχοντας μεγαλύτερη πολεμική πείρα υποστήριξε ότι έπρεπε να πιάσουν τον δρόμο των Βασιλικών (δυτικά των Καμένων Βούρλων), που ήταν πλατύτερος μέσα σε κοιλάδα, γιατί, όπως εκτίμησε, οι πασάδες θα προτιμήσουν να περάσουν από αυτό το σημείο, όχι μόνο σε μια επίδειξη δύναμης, αλλά και για πρακτικούς λόγους, καθώς από τη στενωπό της Φοντάνας ήταν αδύνατον να περάσουν το πυροβολικό και οι άμαξες της εφοδιοπομπής.

Στις 22 Αυγούστου 1821, ο **Μπεϊράν Πασάς** με το στρατό του ξεκίνησε από το Ζητούνι και ακολούθησε τη διαδρομή που είχε προβλέψει ο Δυοβουνιώτης. Ο θάνατος την προηγουμένη του Χατζή Μπεκίρ Πασά θεωρήθηκε κακός οιωνός. Η ελληνική δύναμη με 2.000 άνδρες είχε ταμπουρωθεί στο πυκνό δάσος που υπήρχε από τη μία πλευρά του δρόμου. Από την επομένη άρχισαν οι αναγνωριστικές επιχειρήσεις των Τούρκων με μεγάλες απώλειες.

Στις 26 Αυγούστου δόθηκε η αποφασιστική μάχη. Ο **Μπεϊράν Πασάς** έριξε όλες τις διαθέσιμες δυνάμεις του, αλλά ο Γιάννης Γκούρας που είχε το γενικό πρόσταγμα κατόρθωσε με μία κυκλωτική κίνηση να περάσει άνδρες του στα νώτα του εχθρού, με αποτέλεσμα οι Τούρκοι να βρεθούν ανάμεσα σε διασταυρούμενα πυρά. Η μάχη διάρκεσε όλη την ημέρα και κατά το απόγευμα άρχισε να γέρνει υπέρ των Ελλήνων. Ο Μπεϊράν σχεδόν περικυκλωμένος διέταξε υποχώρηση κι επέστρεψε ταπεινωμένος στο Ζητούνι.

Οι απώλειες των Τούρκων στη **Μάχη των Βασιλικών** ήταν σημαντικές. 700 άνδρες σκοτώθηκαν, 1.500 τραυματίστηκαν και κάπου 400 αιχμαλωτίστηκαν. Συνολικά, το ένα τρίτο της τουρκικής στρατιάς τέθηκε εκτός μάχης. Ανάμεσα στους σκοτωμένους ήταν ο γιος του Μπεϊράν Πασά, ο Μεμίς Πασάς (τον σκότωσε με το σπαθί του ο Γκούρας, ο οποίος έσφαξε τόσους πολλούς Τούρκους ώστε στο τέλος της μάχης το χέρι του να έχει πρηστεί), αρκετοί αγάδες και μπέηδες. Ο έτερος των στρατηγών Σαχίν Αλή τραυματίστηκε σοβαρά. Οι ελληνικές απώλειες ήταν μικρές – 10 νεκροί και 30 τραυματίες. Πολλά ήταν και τα λάφυρα που αποκόμισαν οι επαναστάτες: 400 άλογα, 8 κανόνια και 400 άμαξες με τροφές και πολεμοφόδια.

Την επομένη της μάχης έφτασε στην περιοχή ο **Οδυσσέας Ανδρούτσος.** Στην έκθεση που έστειλε στον Δημήτριο Υψηλάντη, ανέφερε μεταξύ άλλων τα εξής: «Οι Έλληνες από την ορμήν τους με τα δόντια έτρωγαν τους Τούρκους, όπου τέλος πάντων έτρεχε το αίμα ποταμηδόν, από την ώραν όπου ήρχισεν ο πόλεμος έως το πουρνό, και ανίσως οι Έλληνες δεν έπιπτον εις τα λάφυρα και δεν ενύκτωνε, δεν ήθελε μείνει βέβαια ούτε ρουθούνι από τους Τούρκους και ήθελε πιάσωμεν τον ίδιον Μπαΐράμ πασάν ζωντανόν. Μόλο τούτο δεν είναι μικρά πράγματα εκείνα που έπαθον. Με μέτρον εσκοτώθηκαν 700 και αιχμάλωτοι επιάσθησαν ζωντανοί 221. Αμάξια είχαν 1.000 με παξιμάδια, κριθάρι και άλλα είδη. Έκαψαν από αυτά οι Τούρκοι 600. Τα δε 400 τα επήραμε και όλων των αμαξών τα βόδια και βουβάλια. Τους επήραμε και οκτώ κανόνια, το μπουγασή μπαϊράκι. Τους επήραμε και όλα τα επίλοιπα. Ομοίως τους επήραμε και τα τουμπελέκια. Δεν δύναται χέρι να περιγράψη όσα τους εκάμαμε. Τούτο μόνον σου λέγω όπου τέτοιος πόλεμος δεν είχε γένει από εμάς.»

Ο μεγάλος ηττημένος της Μάχης των Βασιλικών, Μπεϊράν Πασάς, εξαφανίστηκε από το προσκήνιο των πολεμικών επιχειρήσεων κι έκτοτε δεν ακούστηκε κάτι γι’ αυτόν. Ενδέχεται να αυτοκτόνησε ή, κατά μία άποψη, να θανατώθηκε ύστερα από διαταγή του σουλτάνου.

Πηγή: Σαν Σήμερα